

BÁO CÁO THAM LUẬN

tại “Hội nghị hướng dẫn nghiệp vụ thanh tra; tập huấn, hướng dẫn về công tác thanh tra, kiểm tra năm 2024 của ngành Tài nguyên và Môi trường ”

Nội dung: Kiến nghị, đề xuất các giải pháp hiệu quả trong công tác giải quyết khiếu nại, khiếu kiện về đất đai phát sinh tại các công ty nông, lâm nghiệp trên địa bàn tỉnh Đắk Lắk

Trong những năm gần đây, tình hình tranh chấp khiếu nại, khiếu kiện về đất đai, về quyền lợi giữa người nhận khoán với các công ty nông, lâm nghiệp trên địa bàn diễn biến phức tạp và có chiều hướng lây lan trên diện rộng, số vụ việc khiếu nại, khiếu kiện phức tạp phát sinh ngày càng tăng, gây mất ổn định tình hình an ninh, trật tự tại địa phương, tập trung chủ yếu vào các nội dung như: Người nhận khoán tự ý chuyển đổi cơ cấu cây trồng, xây dựng nhà trái phép trên đất nông nghiệp, không nộp sản lượng cho các công ty nông nghiệp, người dân đề nghị các công ty trả đất về địa phương để cấp GCNQSD đất cho người nhận khoán; tình trạng người dân xâm canh, lấn chiếm đất rừng để sản xuất nông nghiệp diễn ra tại nhiều nơi, gây áp lực, khó khăn trong công tác giải quyết cũng như công tác quản lý nhà nước về đất đai của chính quyền địa phương các cấp.

Thời gian qua, Tỉnh ủy, UBND tỉnh đã lãnh đạo, chỉ đạo hệ thống chính trị của tỉnh tập trung, chỉ đạo quyết liệt, có nhiều giải pháp để giải quyết ổn định tình hình khiếu nại, khiếu kiện về đất đai có nguồn gốc từ các nông, lâm trường. Tuy nhiên, tình trạng tranh chấp, khiếu nại, khiếu kiện, xung đột về đất đai tại các dự án, các công ty nông, lâm nghiệp trên địa bàn tỉnh vẫn diễn biến phức tạp; chưa có giải pháp căn cơ để từng bước giải quyết dứt điểm các vụ việc.

Kết quả công tác giải quyết khiếu nại, tố cáo: Năm 2023, Sở Tài nguyên và Môi trường đã tổ chức tiếp 76 lượt công dân đến tìm hiểu, khiếu nại, kiến nghị, phản ánh liên quan đến lĩnh vực đất đai, tiếp nhận 199 đơn (trong đó có 93 đơn đủ điều kiện xử lý), gồm khiếu nại: 73 đơn/73 vụ (đơn đủ điều kiện xử lý: 45 đơn), kiến nghị 105 đơn/105 vụ (đơn đủ điều kiện xử lý: 39 đơn), tố cáo 21 đơn/21 vụ (đơn đủ điều kiện xử lý 09 đơn). Kết quả giải quyết: Tổng số đơn/vụ việc thuộc thẩm quyền của UBND tỉnh là 54 đơn/54 vụ (khiếu nại 30 đơn/30 vụ, kiến nghị 24 đơn/24 vụ); đã tham mưu giải quyết xong 47 đơn/47 vụ (khiếu nại 23 vụ, kiến nghị 24 vụ); đang xem xét, giải quyết 07 vụ (khiếu nại: 06 vụ; kiến nghị: 01 vụ). Số đơn/vụ việc hướng dẫn công dân gửi đơn đến cơ quan có thẩm quyền 15 đơn; Số đơn chuyển đến cơ quan có thẩm quyền giải quyết 23 đơn; Số đơn thuộc thẩm quyền của UBND tỉnh là 54 đơn/54 vụ, gồm (khiếu nại 30 đơn/30 vụ; kiến nghị 24 đơn/24 vụ); Số đơn/vụ việc thuộc thẩm quyền của Giám đốc Sở: 01 đơn/01 vụ việc (đã ban hành Kết luận kiểm tra).

Kết quả công tác thanh tra, kiểm tra năm 2023: Đã triển khai thanh tra theo kế hoạch 05 cuộc/28 đơn vị, triển khai 04 cuộc thanh tra đột xuất/16 đơn vị. Ngoài ra, Thanh tra Sở còn tổ chức các Đoàn kiểm tra việc quản lý, sử dụng đất của 06 đơn vị. Qua thanh tra đã kiến nghị UBND tỉnh thu hồi 3.521,36 ha đất; xử phạt và tham mưu Chủ tịch UBND tỉnh ban hành 143 quyết định xử lý vi phạm hành chính, gồm: 115 quyết định buộc thực hiện biện pháp khắc phục hậu quả; 28 quyết định xử phạt vi phạm hành chính) với tổng số tiền xử phạt 1.907 triệu đồng.

Để tăng cường công tác quản lý nhà nước về đất đai có nguồn gốc từ các nông lâm trường; phát huy hiệu quả trong công tác giải quyết tranh chấp, xung đột, khiếu nại, khiếu kiện về đất đai phát sinh tại các Công ty nông lâm nghiệp trên địa bàn, Sở Tài nguyên và Môi trường Đắk Lắk xin kiến nghị, đề xuất một số giải pháp chung như sau:

(1) Việc tranh chấp, khiếu kiện liên quan đến hợp đồng khoán:

- Đối với các Công ty nông, lâm nghiệp

+ Chủ động phối hợp với chính quyền địa phương các cấp tổ chức đối thoại, tuyên truyền, giải thích cho các hộ nhận khoán và cá nhân liên quan đến hợp đồng khoán khi còn vướng mắc, chưa rõ; xử lý thỏa đáng quyền, lợi ích hợp pháp của người nhận khoán theo quy định.

+ Hàng năm, chủ động rà soát, đánh giá thực tế chất lượng vườn cây theo từng vùng và đánh giá hiệu quả của Phương án khoán đang áp dụng trong bối cảnh giá cả nông sản xuống thấp, trong khi các chi phí đầu vào tăng; trên cơ sở đó phối hợp với các cơ quan, đơn vị có liên quan cùng với hộ nhận khoán trao đổi, bàn bạc, thỏa thuận xây dựng lại Phương án khoán cho phù hợp với tình hình thực tế, tạo sự đồng thuận giữa Công ty và hộ nhận khoán để tiếp tục ký hợp đồng khoán; thống nhất phương án thanh lý và tái canh vườn cây.

+ Kiểm tra hoạt động của các Công ty đối với một số nội dung về các khoản thu bảo hiểm, chi Quỹ hỗ trợ mất việc làm, Quỹ khen thưởng phúc lợi, Quỹ khuyến khích phát triển sản xuất... để công khai minh bạch cho người lao động biết, theo dõi, giám sát; chú trọng thực hiện đầy đủ chế độ, chính sách cho người lao động theo đúng quy định của pháp luật.

+ Đồng thời với việc sắp xếp, đổi mới doanh nghiệp theo lộ trình, các Công ty cần chủ động nghiên cứu, xây dựng phương án tổ chức sản xuất hiệu quả hơn để nâng cao thu nhập cho người lao động, cắt giảm tối đa chi phí cho bộ máy gián tiếp.

+ Ngày 24/9/2018, Bộ Nông nghiệp và PTNT đã ban hành Quy trình kỹ thuật trồng xen trong vườn cà phê với tại Quyết định số 3702/QĐ-BNN-TT, đây là cơ sở để Công ty và người nhận khoán áp dụng khi thực hiện trồng tái canh cà phê, đồng thời đưa vào Phương án khoán.

+ Nếu người lao động không chấp hành trả nợ và không ký hợp đồng giao nhận khoán thì Công ty đơn phương chấm dứt hợp đồng giao nhận khoán cũ, đồng thời thu lại diện tích đất sản xuất để giao lại cho người khác. Cần lưu ý rằng, người lao động trong các công ty là đồng bào dân tộc thiểu số, dân đi kinh tế mới, đã gắn bó với công ty từ nhiều năm nay, sinh kế của họ gắn liền với đất đai nên phải xem xét, xử lý hài hòa quyền lợi của người dân, nhà nước và Công ty.

+ Đối với các vụ việc tranh chấp, khiếu kiện hợp đồng khoán không thể thương lượng, hòa giải được thì khởi kiện ra Tòa án nhân dân để xử lý. Khi Tòa đã tuyên án, Công ty cần phải phối hợp với cơ quan Thi hành án, Công an, chính quyền địa phương để triển khai đồng bộ, triệt để việc thi hành án.

- **Đối với Tòa án:** Tập trung đẩy nhanh tiến độ xét xử, giải quyết kịp thời, dứt điểm các vụ việc tranh chấp, khiếu kiện liên quan đến hợp đồng khoán; tránh để vụ việc kéo dài, gây tác động không tốt đến những trường hợp khác.

- **Đối với cơ quan thi hành án:** Cơ quan Thi hành án cùng chính quyền địa phương phải vào cuộc một cách đồng bộ, quyết liệt, có những biện pháp cụ thể để đảm bảo việc thi hành án đối với các vụ việc đã được Tòa án xét xử; tổ chức thi hành ngay sau khi bản án đã có hiệu lực pháp luật.

(2) Các vụ việc vi phạm như chặt phá vườn cây, tranh chấp, lấn, chiếm đất đai.

- **Đối với các Công ty:** Tăng cường công tác kiểm tra, phát hiện nhằm ngăn chặn kịp thời đối với các trường hợp vi phạm phát sinh (nếu có). Thu thập chứng cứ, thiết lập đầy đủ hồ sơ đối với một số vụ việc điển hình, có đối tượng cầm đầu, lợi dụng, cấu kết, lôi kéo, kích động để kịp thời cung cấp thông tin cho cơ quan chức năng vào cuộc xử lý theo đúng quy định của pháp luật.

- **Đối với các cấp, ngành:** Các cấp chính quyền địa phương chỉ đạo lực lượng Công an thiết lập chuyên án điều tra, làm rõ và kiên quyết xử lý nghiêm, dứt điểm một số vụ việc vi phạm pháp luật (đặc biệt là các đối tượng cầm đầu) theo quy định của pháp luật, đồng thời đề răn đe những trường hợp khác; chỉ đạo các cơ quan liên quan cùng vào cuộc, phối kết hợp chặt chẽ, đồng bộ để ngăn chặn, xử lý kịp thời.

Phải xử lý quyết liệt một số vụ, điểm và để làm được việc này cần có sự tư vấn của các cơ quan chuyên môn về pháp luật như: Công an, Tư pháp, Thanh tra, Tuyên giáo, Nội chính... khi Tòa án xét xử là phải thắng, sau đó phải tổ chức thi hành án quyết liệt; chỉ cần làm được 1 - 2 điểm thì hiệu quả sẽ lan tỏa, tạo tiền đề để thực hiện các vụ việc tiếp theo.

(3) Đối với việc người dân đòi giải thể Công ty trả đất cho địa phương:

UBND các huyện chỉ đạo các cơ quan liên quan vào cuộc đồng bộ, quyết liệt phối hợp với các Công ty tổ chức vận động, tuyên truyền, phổ biến pháp luật một cách thuyết phục, hiệu quả để người dân thấu hiểu chủ trương, chính sách của Đảng và pháp luật của Nhà nước trong việc sắp xếp, đổi mới các Công ty và việc quản lý, sử dụng đất đai theo quy định của pháp luật (kể cả diện tích đất trả về cho địa phương thì cũng phải bố trí theo quy định chứ không phải bố trí trực tiếp theo nguyện vọng của người dân).

*** Đề xuất - kiến nghị:**

1. Kiến nghị Chính phủ Chỉ đạo, giao trách nhiệm cho các cơ quan TW (Thanh tra Chính phủ, Ủy ban quản lý vốn Nhà nước tại Doanh nghiệp, Tổng Công ty cà phê Việt Nam, Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn, Bộ Tài nguyên và Môi trường,...) quan tâm, tập trung chỉ đạo, giải quyết có hiệu quả vấn đề tranh chấp, khiếu kiện giữa người dân với các công ty nông, lâm nghiệp theo đúng quy định của pháp luật và tình hình thực tiễn, không để kéo dài, gây bức xúc dư luận, tiềm ẩn nguy cơ phát sinh tình hình phức tạp về ANTT, trong đó xác định rõ vai trò, trách nhiệm, nhiệm vụ của từng cấp, từng ngành, từng đơn vị; chú trọng rà soát, chấn chỉnh, khắc phục những hạn chế, thiếu sót của các cơ quan chức năng và xử lý nghiêm các hành vi vi phạm của tổ chức, cá nhân có trách nhiệm và của người dân.

2. Kiến nghị Bộ Tài nguyên và Môi trường quan tâm, sớm xem xét Phương án tổng thể quản lý, sử dụng đất thu hồi từ các lâm trường mà UBND tỉnh đã xin ý kiến tại Báo cáo số 220/BC-UBND ngày 25/7/2023; báo cáo Thủ tướng cho ý kiến chỉ đạo để địa phương sớm triển khai thực hiện.

Trên đây là Báo cáo tham luận của Sở Tài nguyên và Môi trường Đắk Lắk.

Xin trân trọng cảm ơn !